

Několik poznámek k odhadům HDP, prostituci a Bruselu (reakce na článek p. Macha)

Minulý týden (7. 1. 2012) vyšel v Parlamentních listech článek Petra Macha o tom, jak chce Brusel získat finanční podíl z prostituce provozované v ČR. Považujeme za vhodné uvést na pravou míru některé nepřesnosti, kterých se Petr Mach v článku dopouští. Autor se dotýká celé řady témat, bohužel však pomíjí ekonomickou podstatu problému. Než se do ní pustíme, připomeňme, že odhad výkonu ekonomiky včetně odhadu hrubého domácího produktu (HDP) je konstruován v souladu s celosvětovými standardy. Nejde přitom o specifikum Evropské unie; pro členské země EU je pouze mezinárodně uznávaná metodika ukotvena legislativně a je tedy pro ně závazná.

Petr Mach se ve svém článku zabývá prostitucí, přičemž zpochybňuje účelnost jejího odhadu. Ekonomika přitom není tvořena pouze ekonomikou legální nebo etickou. Z přísně ekonomického pohledu je poskytování sexuálních služeb (prostituce) služba jako každá jiná. Stejně jako lze poskytovat masáže cizincům, čímž dochází k vývozu služeb, tak řada zahraničních turistů využívá poskytovaných sexuálních služeb a ta se tak stává součástí koloběhu zboží, služeb i důchodů. Pokud bychom vyloučili z popisu tohoto koloběhu jakýkoli jeho článek, dopustili bychom se hrubého omylu, neboť i poskytovatelé sexuálních služeb platí nájem, elektřinu a vodu a utrácejí vydělané peníze i na svoji soukromou spotřebu, a to ve zcela legální sféře. Pokud bychom prostituci neodhadovali, pak by nám při bilancování jednotlivých transakcí chyběl zdroj disponibilního důchodu prostitutek a prostitutů.

Naposledy sloužila statistika k popisu výhradně toho, co je z hlediska společnosti správné, za minulého režimu. Jako současný příklad takového pojetí statistiky lze uvést, že jistá arabská země měla ve své statistické ročence čtyři vepře; šlo o zoologickou zahradu v hlavním městě. Zajímavé však bude, jak se statistici vyrovnají se skutečností, že při nepokojích bylo vybito přibližně deset tisíc vepřů. Současným trendem, přicházejícím především z USA, je naopak co nejširší zachycení ekonomiky, které se bude projevovat například kapitalizací výdajů na zbrojní techniku a výdajů na vědu a výzkum.

V případě imputovaného nájemného pak jde o to, jak odstranit prostorovou i časovou nesrovnalost, vyplývající z měnící se struktury bydlení. Imputací nájemného dojde ke srovnání spotřebních výdajů obyvatelstva bez ohledu na to, zdali bydlí v nájemním či vlastním bytě.

Evropská unie nestanovuje členským zemím výši hrubého domácího produktu, pouze koordinuje metodiku a do jisté míry kontroluje správnost odhadů. Příspěvky do rozpočtu EU jsou odváděny z hrubého národního důchodu (HND) a nikoli z HDP, což je kromě jiného i v souvislosti s prostitucí podstatné. Část prostituce vykonávaná zahraničními prostitutky a prostitutkami – nerezidenty se totiž započítá do HDP, ale nikoli do HND, takže z ní se žádné „podíly do Bruselu“ neodvádějí.

Jediným cílem statistiků je korektně odhadnout výkon ekonomiky. Stanovení způsobu konstrukce výše odvodů do rozpočtu EU je pak již otázkou politickou, nikoli statistickou. Postupovat při odhadu HDP jinak než podle závazné metodiky, pouze za účelem uměle snížit výši národního důchodu, si těžko může rozvinutá země s moderní a uznávanou státní statistickou službou dovolit.

Jakub Fischer (Vysoká škola ekonomická v Praze), Vítězslav Ondruš (Český statistický úřad), Jaroslav Sixta (ČSÚ a VŠE)